

2023–2029 M. TAURAGĖ+ FUNKCINĖS ZONOS STRATEGIJA**I SKYRIUS
TERITORIJA, KURIOJE ĮGYVENDINAMA STRATEGIJA**

Tauragė+ funkcinę zoną (toliau – FZ) sudaro Jurbarko rajono, Pagėgių, Šilalės rajono ir Tauragės rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybės). Savivaldybių centrai nuo FZ centro – Tauragės miesto – yra nutolę 25–40 min. kelionės automobiliu atstumu. Gyventojų skaičius 2022 m. pradžioje Jurbarko raj. savivaldybėje buvo 24 668 (plotas – 1 506 kv. m), Pagėgių savivaldybėje – 7 236 (plotas – 535 kv. m), Šilalės raj. savivaldybėje – 21 586 (plotas – 1 188 kv. m), Tauragės raj. savivaldybėje – 37 403 (plotas – 1 179 kv. m).

Faktiškai egzistuojantys socialiniai ir ekonominiai ryšiai FZ teritorijoje ir naujų socialinių bei ekonominių ryšių prielaidos yra aprašytos Funkcinės zonos *Tauragė+* plėtros strategijoje¹.

Teritorijos, kurioje įgyvendinama Strategija, žemėlapis

¹ Funkcinės zonos *Tauragė+* plėtros strategija patvirtinta Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2020 m. kovo 25 d. sprendimu Nr.1-99, Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2020 m. kovo 26 d. sprendimu Nr. T2-66, Šilalės rajono savivaldybės tarybos 2020 m. balandžio 3 d. sprendimu Nr. T1-100, Pagėgių savivaldybės tarybos 2020 m. balandžio 23 d. sprendimu Nr. T-51. Strategija įgyvendinama pagal bendrai suformuluotus prioritetus planuojant veiksmus, neapribotus savivaldybių administracinėmis ribomis. 2021 m. Savivaldybių sprendimu bendrų veiksmų koordinavimui buvo įsteigta VŠĮ „Žalioji regionas“.

II SKYRIUS FUNKCINĖS ZONOS ANALIZĖ

Funkcinės zonos bendros problemos

Šia strategija siekiama spręsti FZ Savivaldybėms būdingą problemą:

- Nepakankamas Savivaldybių konkurencingumas ir gyvenimo kokybė šiuolaikiniams gyventojų poreikiams tenkinti

Pagrindimas: Savivaldybės 2017–2021 m. sukūrė apie 1,8 proc. šalies *bendrojo vidaus produkto*. Tai yra mažiausia dalis šalies BVP struktūroje. FZ Savivaldybių BVP, tenkantis 1 gyv., 2021 m. siekė 10,9 tūkst. Eur ir buvo mažiausias šalyje. Vidutinis mėnesinis *bruto darbo užmokestis* Savivaldybėse 2021 m. siekė 1236,9 Eur ir buvo apie 21 proc. mažesnis nei šalies vidurkis (1579,4 Eur).

Savivaldybės yra kaimiškos ir atokios, joms būdingos nutolusios ir sunkiai pasiekiamos gyvenvietės. 2021 m. pradžioje Savivaldybėse miesto ir kaimo gyventojų santykis siekė 43:57 (šalies rodiklis – 67:33). Labiau kaimiškomis teritorijomis laikytinos Pagėgių ir Šilalės rajono savivaldybės. FZ Savivaldybės pasižymi retu apgyvendinimu: 2021 m. pradžioje gyventojų tankis siekė 20,4 gyventojų/km² ir buvo daugiau kaip 2 k. mažesnis už šalies vidurkį. Bendras gyventojų skaičius 2016–2021 m. laikotarpiu sumažėjo 10,9 proc. (šalyje – 3,5 karto lėtesnis) ir 2021 m. pr. sudarė 3,2 proc. šalies gyventojų skaičiaus (viso 90,1 tūkst.). Daugiausia gyventojų gyvena Tauragės raj. savivaldybėje (41 proc.), mažiausia – Pagėgių savivaldybėje (8 proc.).

Geografiniu atžvilgiu FZ yra pasienio zonoje, nes Jurbarko raj. ir Pagėgių savivaldybės ribojasi su Rusijos Federacijos Kaliningrado sritimi. Dėl to FZ turi savo specifiką: jaučiama sienos funkcionavimo, jos režimo pokyčių, tarpvalstybinių srautų bei bendros geopolitinės situacijos Europoje įtaka.

Pagal Lietuvos savivaldybių gyvenimo kokybės indeksą (toliau – GKI), Regiono savivaldybės kaimiškųjų savivaldybių klasteryje vertinamos skirtingai. Geriausiai vertinama Tauragės r. sav. (užėmė 6-tą vietą tarp 38 kaimiškųjų savivaldybių), prasčiausiai – Jurbarko r. sav. (23-ia vieta). Lyginant 2020 m. su 2018 m., Regiono savivaldybės padarė pažangą. Didžiausią pažangą padarė Pagėgių savivaldybė.

Poreikiai, potencialas, bendros problemų priežastys:

Bendradarbiaudamos Savivaldybės ieško kompleksinių sprendinių kaip efektyviau pritraukti investicijas ir teikti viešąsias paslaugas, kai bendri veiksmai įgyvendinami siekiant daryti kuo mažesnę poveikį aplinkai, pagal galimybes grindžiami žaliosiomis ir (ar) švariosiomis technologijomis, bei sudarant kuo palankesnes sąlygas kurtis ir gyventi šeimoms su vaikais. Savivaldybės siekia tęsti *Tauragė+* plėtros strategijos įgyvendinimą kartu sprendžiant naujai išryškėjusias bendras problemines sritis ir **užtikrinti** šiuos bendrus Savivaldybių **poreikius**:

- 1) Pritraukti naujas investicijas, kuriant tolygią ir investuotojams patrauklią infrastruktūrą.
- 2) Pagerinti turizmo objektų prieinamumą ir patenkinti šiuolaikinius turistų poreikius.
- 3) Sudaryti sąlygas gyventojams naudotis kokybiškais viešojo transporto paslaugomis, užtikrinant šių paslaugų darnumą ir tvarumą.

- 4) Užtikrinti tolygų visuomenės sveikatos prevencinių paslaugų organizavimą ir prieinamumą visiems FZ gyventojams.
- 5) Išvystyti nuotekų dumblo sutvarkymo infrastruktūrą ir kompleksiskai organizuoti nuotekų dumblo tvarkymo paslaugą.

Savivaldybės sieks *panaudoti* konkrečių Savivaldybių *potencialą* 2023–2029 m. Tauragė+ funkcinės zonos Savivaldybių bendriems poreikiams tenkinti:

- 1) Savivaldybių bendradarbiavimo patirtį: patvirtintą Tauragė+ funkcinės zonos strategiją, įkurtą VšĮ „Žalioji regionas“, pradėtą kurti regioninę viešojo transporto sistemą, pasirašytą bendradarbiavimo sutartį tarp Jurbarko rajono ir Pagėgių savivaldybių dėl VSB paslaugų².
- 2) gausius gamtos, kultūros ir rekreacinius išteklius Savivaldybėse.
- 3) UAB „Tauragės vandenys“ patirtį ir įrenginius tvarkant nuotekų dumblą, kuo pasinaudojant, bus galima patenkinti Savivaldybių nuotekų dumblo tvarkymo poreikius.

Problemos „Nepakankamas Savivaldybių konkurencingumas ir gyvenimo kokybė šiuolaikiniams gyventojų poreikiams tenkinti“ *priežastys*:

- 1) Vyraujantys žemą pridėtinę vertę kuriantys verslai, fiksuojamas atotrūkis tarp vietos verslo poreikių ir darbo jėgos įgūdžių pasiūlos, nepakankamai išvystyta investicinių sklypų infrastruktūra. Savivaldybių ekonominė, investicinė ir verslo aplinka detaliau analizuojama Tauragės regiono plėtros plano³ skyriuose „2.2.1 Pagrindiniai ekonominiai rodikliai ir investicinė aplinka“ ir „2.2.2. Verslo situacija“.
- 2) Turizmo sektorius fragmentiškai vystomas, pasižymi nepakankamai patrauklia turizmo viešąja infrastruktūra, kompleksinio požiūrio, bendradarbiavimo bei inovatyvių sprendimų turizmo srityje trūkumu. Plačiau apie Savivaldybių turizmo sektoriaus situaciją ir tendencijas žr. Tauragės regiono plėtros plano skyriuje „2.2.5. Turizmas, kultūra ir rekreacija“.
- 3) FZ Savivaldybėse yra nepakankamai išvystyta informacinė viešojo transporto paslaugų sistema, nepatraukli sustojimų infrastruktūra. Plačiau apie Savivaldybių susisiekimo infrastruktūrą ir transporto paslaugų tendencijas žr. Tauragės regiono plėtros plano skyriuje „2.3.1 Susisiekimo infrastruktūra ir transporto paslaugos“.
- 4) Didėnis nei šalies išvengiamas mirtingumas nuo pagydomų ligų rodo nepakankamą sveikatos priežiūros sistemos prevencinės veiklos kokybę bei veiksmingumą. Plačiau apie Savivaldybių viešųjų paslaugų esamą situaciją ir tendencijas žr. Tauragės regiono plėtros plano skyriuje „2.5.3. Sveikatos priežiūros paslaugos“.
- 5) Nepakankamai sparčiai modernizuojama vandentiekio ir nuotekų tinklų infrastruktūra, didėjantis nuotekų dumblo kiekis regione ir riboto pajėgumo UAB „Tauragės vandenys“ įrenginiai nuotekų dumbliui sutvarkyti. Plačiau apie Savivaldybių vandentvarkos ūkio būklę žr. Tauragės regiono plėtros plano skyriuje „2.3.2. Vandentvarkos ūkio būklė“.

² Pagėgių savivaldybės tarybos 2022 m. lapkričio 11 d. sprendimas Nr. T-170 „Dėl pritarimo bendradarbiavimo sutarčiai su Jurbarko rajono savivaldybe“ ir Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2022 m. lapkričio 24 d. sprendimas Nr. T2-250 „Dėl pritarimo bendradarbiavimo sutarčiai su Pagėgių savivaldybe“.

³ Tauragės regiono plėtros planas skelbiamas - Regiono plėtros planas 2022–2030 m. - Tauragės regionas (tauragesregionas.lt)

Galimybės ir grėsmės

Grėsmė, kuri gali sutrukdyti sėkmingai spręsti FZ Savivaldybių konkurencingumo problemą, yra senėjanti šalies visuomenė (medianinis gyventojų amžius Lietuvoje 2018 m. siekė 43 m., 2022 m. – 44 m.). Tai reiškia didėjančias sveikatos ir socialinės apsaugos išlaidas, tad ir augančią našta dirbantiems. Be to, visuomenėje kyla iššūkis išlaikyti vyresnio amžiaus asmenis aktyviais darbo rinkos dalyviais. Dėl to FZ Savivaldybės susiduria su būtinybe pritraukti didesnę pridėtinę vertę kuriančius investuotojus. Visgi mažėjanti prie didžiųjų Lietuvos miestų įsikūrusių LEZ ir PP teritorijose esančių žemės sklypų pasiūla, naujas ES fondų finansavimo periodas iki 2027 m. sudaro palankias galimybes ypač iš Sostinės regiono į Vidurio ir Vakarų Lietuvos regioną pritraukti verslo įmones ir tokiu būdu valdyti senstančios visuomenės keliamą grėsmę.

FZ Savivaldybėms grėsmę kelia ir augantis didžiųjų šalies miestų ir jų žiedinių savivaldybių patrauklumas kurtis naujiems gyventojams ir vystyti verslus. Kokybiškiau išvystytos viešosios paslaugos ir konkurencingesnė darbo rinka didžiuosiuose miestuose skatina gyventojus migruoti į juos.

Nauji turizmo traukos objektai plėtojami didžiuosiuose miestuose arba šalia jų. Dėl to generuoti ekonominį vietovės gyvybingumą sukuriančius turistų srautus ne didžiuosiuose miestuose ir aplink juos tampa sudėtinga. Tačiau kompleksiskai vystant tiek viešąsias paslaugas, tiek turizmo produktus, galima sukurti masto ekonomijos efektą ir lankytinos turistinės vietovės ekonominį gyvybingumą skirtingose šalies vietovėse.

Ypač mažesnių savivaldybių kaštus viešųjų paslaugų teikimui didina ir Europos Sąjungos (ES) bei nacionaliniai reguliaciniai reikalavimai aplinkosaugos srityje. Visgi augantis ES ir Lietuvos dėmesys aplinkosaugai (žaliajam kursui) ir kompleksinis viešųjų paslaugų organizavimas gali sukurti masto ekonomiją, užtikrinti ES bei nacionalinius reguliacinius reikalavimus ir nedidinti mažųjų šalies savivaldybių finansinės naštos.

Teritorijos stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (toliau – SSGG) analizė

1 Problema: Nepakankamas *Tauragė+* funkcinės zonos konkurencingumas ir gyvenimo kokybė šiuolaikiniams gyventojų poreikiams tenkinti

Silpnybės	Stiprybės
Viešosios sveikatinimo, susisiekimo, vandentvarkos paslaugos stokoja paslaugų kompleksiško ir darnumo bei ilgalaikio tvarumo užtikrinimo	Savivaldybių bendradarbiavimo patirtis
Netolygiai išvystyta pramoninių teritorijų infrastruktūra FZ Savivaldybėse, trūksta investicinio FZ patrauklumo veiklų koordinavimo	UAB „Tauragės vandenys“ patirtis ir nuotekų dumblo tvarkymo įranga
Nepakankamas ir netolygus turizmo, kultūros objektų pasiekiamumas, junglumas, trūksta universalaus dizaino sprendinių	Gausu gamtinių ir kultūrinių išteklių, istorinių objektų vystyti turizmo paslaugoms
Galimybės	Grėsmės
Sumažėjusi prie didžiųjų Lietuvos miestų įsikūrusių LEZ ir PP teritorijose esančių žemės sklypų pasiūla	Augantis didžiųjų šalies miestų patrauklumas gyventi, dirbti, generuoti ekonominę vietovės gyvybingumą sukuriančius turistų srautus
Kompleksiškai organizuojamų viešųjų paslaugų sukuriamas masto ekonomijos efektas	Senstančios visuomenės tendencijos
Augantis ES ir Lietuvos dėmesys aplinkosaugai (žaliajam kursui)	ES, nacionaliniai reguliaciniai reikalavimai didina mažesnių savivaldybių kaštus viešųjų paslaugų teikimui

Siekiant stiprinti FZ konkurencingumą nacionaliniu lygiu bei patenkinti sparčiai besikeičiančius gyventojų poreikius ir užtikrinti tinkamą jiems gyvenimo kokybę, būtina pasitelkti ir plėtoti FZ pastebimas stiprybes: turimą Savivaldybių bendradarbiavimo patirtį, gausius gamtos ir kultūrinius išteklius, UAB „Tauragės vandenys“ potencialą didinti nuotekų dumblo sutvarkymo apimtį.

Įvertinus, kad prie didžiųjų Lietuvos miestų esančiuose LEZ ir PP laisvų sklypų pasiūla yra labai maža, ir investuotojai ieškos alternatyvių sprendimų visoje šalyje, bus sprendžiama netolygaus pramoninių rajonų išvystymo problema FZ Savivaldybėse. Naujų investuotojų pritraukimą ir veiksmų koordinavimą tarp FZ Savivaldybių gali užtikrinti VšĮ „Žalioji regionas“.

Taip pat VšĮ „Žalioji regionas“ prisidės prie didesnio turistų srautų generavimo, užtikrinant bendras visų savivaldybių turizmo rinkodaros priemones, kuriant regioninius turistinius maršrutus, analizuojant turistų srautus ir poreikių tendencijas. Pritaikius lankymui FZ teritorijoje esančius gamtos ir kultūros objektus, integravus juos į bendrus maršrutus bei vieningai teikiant turizmo informacijos paslaugą, padidės galimybės pritraukti daugiau tikslinių turistų, atvykstančių į Savivaldybes daugiau nei vienai dienai.

Įgytą Savivaldybių bendradarbiavimo patirtį bus siekiama išnaudoti ne tik viešojo transporto, bet ir kitose viešųjų paslaugų srityse, labiausiai stokojančiose kompleksiskumo ir darnumo bei ilgalaikio tvarumo užtikrinimo – vandentvarkos ir sveikatos prevencijos. Ypač palankus yra augantis ES ir Lietuvos dėmesys aplinkosaugai (žaliajam kursui), kai visos FZ Savivaldybės susiduria su susidarančio nuotekų dumblo sutvarkymo problema. Kompleksiškai organizuojamos viešosios paslaugos sukurs masto ekonomijos efektą, įgalins Savivaldybes atitikti ES ir nacionalinius reikalavimus bei užtikrinti kokybiškas viešąsias paslaugas.

II SKYRIUS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI IR JŲ VERTINIMO RODIKLIAI

Tikslas (-ai)	Poveikio rodiklis (-iai)	Poveikio rodiklio (-ių) reikšmės			Uždaviniai	Uždavinių rezultato rodikliai	Uždavinių rezultato rodiklių reikšmės		
		Pradinė	Tarpinė	Siekiama			Pradinė	Tarpinė	Siekiama
1	2	3	4	5	6	7	7	8	
1. Didinti Savivaldybių konkurencingumą ir gerinti gyvenimo kokybę	BVP vienam gyventojui, to meto kainomis (tūkst. Eur)	10,9 (2021 m.)	11,2 (2025 m.)	12,0 (2029 m.)	1.1. Padidinti investicinių ir turistinių patrauklumą	Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai (ha)	0 (2023 m.)	0 (2024 m.)	290,64 (2029 m.)
					Metinis konsoliduotų	0 (2023 m.)	0 (2024 m.)	39 399 (2029 m.)	

					viešųjų paslaugų vartotojų skaičius (vartotojai per metus)			
					Dviračiams skirtos infrastruktūros metinis naudotojų skaičius (naudotojai per metus)	0 (2023 m.)	0 (2024 m.)	1 700 (2029 m.)
				1.2. Efektyvinti viešąsias paslaugas ir užtikrinti jų tvarumą bei darnumą	Metinis konsoliduotų viešųjų paslaugų vartotojų skaičius (vartotojai per metus)	0 (2023 m.)	0 (2024 m.)	16 801 751 (2029 m.)
					Numatomas išmetamas šiltnamio efekta sukeliančių dujų kiekis (tonos CO2 ekvivalentu per metus)	n.d.	n.d.	n.d.
					Sukurta bendrai teikiama viešoji paslauga (jungtinės veiklos sutartis)	0 (2022 m.)	1 (2024 m.)	1 (2029 m.)
					Asmenų, po dalyvavimo veiklose, pagerinusių sveikatos raštingumo	0 (2022 m.)	0 (2024 m.)	80 (2029 m.)

						kompetenciją, dalis (procentai)			
						Asmenų, palankiai vertinančių visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, dalis (proc.)	0 (2022 m.)	0 (2022 m.)	80 (2029 m.)

IV SKYRIUS INTEGRUOTO POŽIŪRIO APRAŠYMAS

Integruoto požiūrio, kurio laikomasi rengiant ir įgyvendinant Strategiją, aprašymas		
Strategijos atitiktis integruotą požiūrį užtikrinantiems principams	Veiksmams prisidedama prie efektyvesnio dviejų ar daugiau savivaldybių funkcijų vykdymo	<i>Tauragė+</i> funkcinės zonos strategija siekiama integruotai koncentruotis į kokybiškas, tvarias, inovatyvias ir kompleksines <i>Tauragė+</i> funkcinės zonos Savivaldybių funkcijas tobulinant viešąsias paslaugas ir viešąją infrastruktūrą (sveikatinimo, nuotekų tvarkymo, keleivių vežimo vietiniais maršrutais, sąlygų verslo ir turizmo plėtrai sudarymo srityse).
	Iš kiekvienam uždaviniui priskirtų veiksmų visumos naudą gaus tikslinės grupės dviejose ar daugiau tarpusavyje besiribojančiose ir socialiniais ir (ar) ekonominiais ryšiais susijusiose arba potencialiai tokius ryšius galinčiose suformuoti savivaldybėse	Uždaviniui „Padidinti investicinį ir turistinį patrauklumą“ priskirti veiksmai, skirti investiciniam patrauklumui didinti, papildys funkcinės zonos <i>Tauragė+</i> strategijos pirmaeilį veiksmų įgyvendinimą Savivaldybėse. Naujai planuojami veiksmai pagerins gamtos ir turistinių objektų prieinamumą, skatins daugiau vietos ir užsienio turistų apsilankyti bei praleisti laiką FZ teritorijoje. VšĮ „Žalioji regionas“ organizuojamas tyrimus, komunikuodamas bei taikydamas išmaniąsias technologijas pritrauks investuotojus ir turistus į FZ Savivaldybes. Uždaviniui „Efektyvinti viešąsias paslaugas ir užtikrinti jų tvarumą bei darnumą“ priskirti veiksmai, skirti viešojo transporto sistemos kūrimui, papildys funkcinės zonos <i>Tauragė+</i> strategijos pirmaeilį veiksmų įgyvendinimą Savivaldybėse. Naujai planuojami veiksmai išspręs vandentiekio ir nuotekų dumblo tvarkymo ir visuomenės sveikatos paslaugų prieinamumo problemas FZ gyventojams. VšĮ „Žalioji regionas“ organizuojamas tyrimus, komunikuodamas bei taikydamas

		išmaniąsias technologijas skatins visų Savivaldybių gyventojų paklausą naudotis viešosiomis paslaugomis ir sieks užtikrinti teikiamų paslaugų kokybišką pasiūlą.
	Veiksmai įgyvendinami taikant integruotų teritorinių investicijų metodą	<i>Tauragė+</i> funkcinės zonos strategijos veikslių visuma prisideda prie ESIFP 5-ojo prioriteto „Piliečiams artimesnė Lietuva“, koncentruojantis į viešųjų paslaugų kompleksumą ir Tauragės regiono investicinio patrauklumo didinimą, pasinaudojant Programos 4 prioriteto, 4.8 uždavinio, 5 prioriteto 5.1 ir 5.2 uždavinių, 8 prioriteto 8.1 uždavinio investicijomis.

V SKYRIUS
PARTNERIŲ DALYVAVIMAS RENGIANČI IR ĮGYVENDINANT STRATEGIJĄ

Partnerių dalyvavimo rengiant ir įgyvendinant Strategiją aprašymas		
Etapas	Įtraukimo priemonės	Dalyviai
Strategijos rengimas	Vieši susirinkimai ir kūrybinės dirbtuvės 2019 m. rugsėjo 17 d. 2019 m. lapkričio 5 d. 2020 m. liepos 22 d.	Partneriai: verslininkai, nevyriausybinė organizacijų nariai, gyventojai, kultūros ir turizmo įstaigų atstovai, nacionaliniai partneriai (regioninių parkų atstovai), taip pat susitikimuose dalyvavo ir FZ kaimyninių savivaldybių, asociacijų atstovai
	Strategijos pristatymas ir aptarimas 2020 m. liepos 8 d. 2021 m. spalio 15 d. 2022 m. rugsėjo 22 d. 2023 m. sausio 23 d.	Partneriai: Tauragės regiono plėtros tarybos Kolegijos ir Partnerių grupės nariai
Strategijos įgyvendinimas	Strategijos keitimo pristatymas ir aptarimas 2024 m. gegužės mėnesį Tauragės regiono plėtros tarybos Partnerių grupėje	Tauragės regiono plėtros tarybos Partnerių grupės nariai
	Strategijos ir jos stebėsenos rezultatų viešinimas Tauragės rajono savivaldybės interneto svetainėje iki 2030 m.	Tauragės regiono savivaldybių gyventojai
	Strategijos ir jos stebėsenos rezultatų pristatymas Tauragės regiono plėtros tarybos posėdžiuose	Tauragės regiono plėtros tarybos nariai